

Mijn verhaal

de ik die ik niet wilde zijn

Mijn verhaal

de ik die ik niet wilde zijn

**Either write something worth reading,
or do something worth writing about.***

*Schrijf iets wat de moeite waard is om te lezen,
of doe iets wat de moeite waard is om over te schrijven.

Benjamin Franklin
1705 ~ 1790
grondlegger van de Verenigde Staten

ericroevens

Schrijver: ericroevens
Coverontwerp: ericroevens
ISBN: 9789465386362
© ericroevens

voor onze kleinkinderen

Seppe - Sterre - Jesper
het is van een ongeëvenaarde luxe
dat ik jullie Opa mag zijn

met genegen fierheid
Opa

Ik schrijf dit omdat ik anders stik.

Ik schrijf dit als volwassene.

Omdat al die jaren zwijgen mij langzaam heeft uitgehold.

Omdat de herinneringen blijven rondspoken, als schimmen die weigeren te verdwijnen.

Ik schrijf dit niet voor u.

Ik schrijf dit omdat ik anders nooit zal begrijpen wat er met mij is gebeurd.

Ik schrijf dit als volwassene.

Niet meer als dat kind dat alles moest ondergaan zonder te begrijpen waarom.

Ik kijk terug met ogen die meer weten, meer zien, meer kunnen plaatsen en toch blijft er iets in mij dat nog altijd reageert alsof het gisteren was.

Mijn hele leven heb ik gehoopt dat ik ooit zou worden wie ik wilde zijn: mens.

Niet iemand bijzonder, niet iemand groots.

Gewoon een mens.

Iemand die later herinnerd wordt als iemand die niemand bewust pijn heeft gedaan.

Maar de jaren gingen voorbij, en ik bleef steken.

In mezelf.

In mijn verleden.

In dat kind dat nooit begreep waarom het gestraft werd.

Soms dacht ik dat het beter was geweest als ik er nooit was geweest. Dat abortus een veel betere optie was geweest.

Dat het gewicht dat ik draag dan niet bestond.

Die gedachte durfde ik nooit uitspreken, maar ze zat er wel.

Hardnekkig.

Als een steen in mijn maag.

Zelfmoord is uiteraard een ander mogelijkheid.

Maar ik wist ook dat ik nooit die stap zou zetten.
Niet omdat het leven licht was, maar omdat ik het niet kon.
Omdat er ergens, diep vanbinnen, nog een restje hoop zat dat ik ooit zou kunnen ademen zonder dat het pijn deed.

Ik kreeg hulp. Twee keer.
De tweede psycholoog zei dat ik moest schrijven.
Dat ik mezelf een stem moest geven.
Dat ik mijn eigen waarheid moest durven uitspreken.
Dat het misschien zou verzachten.
Misschien.

Dus begon ik te schrijven.
Op losse blaadjes.
Flarden.
Herinneringen die me soms midden in de nacht wakker maakten.
Herinneringen die ik liever had begraven.
Maar ze kwamen toch.
En ik schreef ze neer, ongeordend, rommelig, zoals ze in mij zaten.
Tot ik besepte dat ik het geheel moest durven zien.
Dat ik het moest aandurven om alles in volgorde te zetten.
Om eindelijk te kijken naar wat ik al die jaren heb weggeduwd.

Men zegt dat tijd alle wonden heelt.
Dat is een leugen.
Wonden kunnen dichtgaan, ja, genezen, ja.
Maar littekens blijven.
Ze trekken.
Ze branden.
Ze herinneren je eraan dat je ooit hebt gevochten om te overleven.
Mijn littekens zitten diep.

Sommige zie je niet. Sommige voel ik elke dag.
Mijn hele leven worstel ik met dezelfde vragen:
Hoe zien anderen mij?
Waarom voel ik me zo snel klein?
Waarom lach ik wanneer iets te gevoelig wordt?
Waarom klap ik dicht wanneer ik eigenlijk wil schreeuwen?
Waarom voel ik me zo vaak verkeerd, alsof ik niet gemaakt ben voor dit leven?

Men zegt dat ik een vlotte prater ben.
Maar dit - dit opschrijven - is iets anders.
Dit is mezelf opensnijden.
Dit is mijn binnenkant tonen.
En dat is moeilijk.
Dat is angstaanjagend.
Maar ik doe het toch.
Omdat ik het mezelf verschuldigd ben.

Had ik een slechte jeugd? Neen.
Had ik een moeilijke jeugd? Ja!!! Met uitroeptekens.
Een jeugd die nog altijd aan mij kleeft.
Een jeugd waarin ik gestraft werd voor dingen die ik niet begreep.
Waarin zwijgen verplicht was.
Waarin één verkeerde blik genoeg was om opnieuw te vallen.

Waarom doet een moeder dat met haar eigen kind?
Die vraag brandt nog altijd.
Zelfs nu.
Zelfs als volwassene.
Zelfs als iemand die beter zou moeten weten.
Pas veel later begreep ik dat het haar eigen leven was dat mij overschaduwde.
Maar moest ik daarvoor worden weggestoken?

Moest ik daarvoor worden weggeduwd, alsof ik een fout was die niet mocht bestaan?

Ik weet dat ik verantwoordelijk ben voor mijn eigen weg.
Maar mijn gedrag werd gevormd door mensen die dicht bij mij stonden.

Door iemand die mij had moeten beschermen.

Of dat een eerlijke gedachte is, laat ik aan anderen over.

Ik heb fouten gemaakt, ja.

Maar nooit bewust iemand pijn gedaan.

Bewust - nooit, hoop ik, anders zeg ik met hoofdletters SORRY!

En toch haat ik mezelf soms.

Omdat één klein gebaar, één achteloze zin van mijn moeder mij nog steeds kan breken.

Omdat ik dan weer dat kind ben.

Dat kind dat niet begreep waarom het gestraft werd.

Dat kind dat dacht dat het fout was.

Dat kind dat leerde zwijgen.

Met de jaren ben ik zachter geworden.

Emotioneler.

Kwetsbaarder.

Ik vraag me af waarom sommige breuken helen, en de mijne niet.

Waarom anderen elkaar terugvinden, terwijl ik nog altijd zoek naar iets dat lijkt op rust.

Wanneer ik zie hoe anderen elkaar omarmen, hoe moeders en kinderen elkaar terugvinden, komen de tranen vanzelf.

Dan ween ik.

Ik - de volwassene.

De stoere van vroeger.

De jongen die nooit mocht spreken.

De man die nu eindelijk probeert zijn stem te vinden.

Al is het maar fluisterend.

titels

Vanaf het moment dat je geboren wordt, krijg je een reeks titels opgeplakt.

Moeder - vader - broer - zuster - zoon - dochter...

Woorden die klinken alsof ze vanzelfsprekend zijn, alsof ze automatisch gevuld zijn met betekenis. Maar ik geloof dat zulke titels eigenlijk moeten worden verdiend. Het is vreemd dat je zomaar een titel krijgt die in wezen een engagement veronderstelt:

liefde,
zorg,
aanwezigheid,
verantwoordelijkheid.

Titels die inspanning vragen, maar die vaak worden toegekend zonder dat er ooit moeite voor is gedaan.

Over sommige titels kun je nog discussiëren. Zoon of dochter, bijvoorbeeld: je kiest er niet voor om dat te zijn. En toch voelt het soms alsof je die rol moet bevechten, alsof je niet altijd wordt toegelaten om werkelijk zoon of dochter te zijn. Alsof iemand anders beslist of jij die plek mag innemen.

Je kiest ook niet in welke wieg je terechtkomt, maar dat argument is te gemakkelijk. Het verklaart niet waarom sommige wiegen koud aanvoelen, waarom sommige huizen geen thuis worden, waarom sommige mensen de titel dragen maar niet de liefde die erbij hoort.

Er zijn momenten geweest waarop ik dacht dat mijn wieg op de verkeerde plaats stond. Dat ik misschien beter nergens had gestaan. Maar dat laatste zou onrecht doen aan de mensen die me wél hebben gedragen, die me hebben verdedigd, die me hebben laten voelen dat ik besta.

Dat ik ertoe doe.

Dat ik meer ben dan een titel die iemand me ooit gaf.

Een titel is uiteindelijk maar een woord.

Een relatie is een ervaring.

Een relatie is warm of koud, open of gesloten, helend of beschadigend.

In een betekenisvolle relatie kun je jezelf zijn zonder angst. Je vindt er een veilige ruimte waarin je naar elkaar luistert, waarin gedachten en gevoelens niet worden weggewuifd maar ontvangen. In positieve relaties draag je allebei bij aan elkaars groei, elkaars rust, elkaars welzijn.

Je kunt biologisch een moeder hebben, maar dat betekent niet dat je de warmte, veiligheid en steun hebt gekregen die die titel zou moeten belichamen. Je kunt een vader hebben zonder ooit een schouder te hebben gehad om op te leunen. Je kunt een broer of zus hebben zonder ooit een gevoel van verbondenheid te ervaren. En je kunt zoon of dochter willen zijn, je kunt die rol met liefde willen vervullen, maar als je daarin wordt tegengehouden, voelt het alsof je identiteit wordt ontkend.

Alsof iemand zegt: jij mag niet zijn wie je bent.

Dat snijdt dieper dan woorden kunnen beschrijven.

Biologie bepaalt verwantschap, maar het hart bepaalt verbinding. Het hart beslist wie je familie wordt, wie je thuis wordt, wie je mag vertrouwen. Een eretitel vraagt inzet, liefde, aanwezigheid. Het vraagt dat iemand er is wanneer het moeilijk wordt, dat iemand luistert wanneer je stem trilt, dat iemand blijft wanneer je zelf niet meer weet hoe je moet blijven staan.

Wanneer die inzet ontbreekt, blijft de titel leeg achter.

Een hol woord dat meer pijn doet dan troost biedt. Soms voelt zo'n titel zelfs als een masker dat de werkelijkheid verbergt: een façade die zegt dit is familie, terwijl je hart fluistert maar zo voelt het niet.

En toch... ondanks alles blijft er een verlangen. Een verlangen naar verbinding, naar erkenning, naar een plek waar je niet hoeft te vechten om gezien te worden. Misschien is dat de diepste waarheid: dat we allemaal iemand zoeken die de titel niet alleen draagt, maar ook waarmaakt. Iemand die niet alleen een woord is, maar een thuis.

Ik heb nooit het gevoel gehad dat mijn moeder de titel moeder echt verdiend heeft. Het woord blijft tot vandaag zwaar op mijn tong liggen, alsof het niet bij haar past, alsof het niet klopt met wat ik heb meegemaakt. En toch begrijp ik haar persoonlijke situatie beter dan wie ook.

In 1953 was zij zestien jaar en zwanger van mij.

Een kind dat zelf een kind verwachtte.

In die tijd moet dat een schok geweest zijn, een schande zelfs, binnen de muren van de gemeente en binnen de familie. Ik kan

me de gesprekken bijna voorstellen: fluisterend, verwijtend, vol angst voor wat de mensen zouden zeggen.

Hoe vaak heeft zij haar zwangerschap toen niet ontkend? Zelfs toen ze naar de dokter in Kessel moest voor controle, bleef ze halsstarrig volhouden dat er niets aan de hand was. Tegen haar grootmoeder, die haar begeleidde, bleef ze bij hoog en bij laag beweren dat ze niet zwanger was. Alsof ontkennen de werkelijkheid kon veranderen.

Meerdere keren werd haar een abortus aangeraden. Telkens weigerde ze. Soms vraag ik me af of het voor ons beiden niet beter was geweest als ze die keuze wél had gemaakt. Dan had het loodzware gewicht dat ik mijn hele leven heb gedragen misschien niet bestaan. Dan had zij dat verschrikkelijke spel met mij niet hoeven spelen. Dan was ze niet opgescheept geraakt met de zoon die ik volgens haar altijd was: lastig, vervelend, een blok aan haar been. Misschien was ze dan gespaard gebleven van wat zij de spreekwoordelijke nagel aan haar doodskest noemde.

Later verdedigde ze zich door te zeggen dat mijn grootmoeder mij wilde laten aborteren en dat zij dat niet wilde.

En dat klopt - dat is de waarheid.

Maar het is ook waar dat mijn grootmoeder mij vanaf mijn geboorte volledig heeft aanvaard.

Zij heeft mij nooit het gevoel gegeven dat ik ongewenst was.

Dat kan ik van mijn moeder niet zeggen.

Het contrast tussen die twee vrouwen is iets wat me mijn hele leven is bijgebleven.

Titels moeten worden verdiend. Moeder zou een eretitel moeten zijn, iets dat je krijgt door liefde, zorg, warmte en verantwoordelijkheid. Niet door biologische toevalligheid.

En eretitels krijg je niet zomaar, daar werk je voor.

Tot op vandaag krijg ik het woord moeder moeilijk over mijn lippen wanneer ik het over haar heb.

Het voelt alsof ik een leugen uitspreek.

Zij was een manipulator, iemand die mensen om haar vinger kon winden alsof het niets was. Een komediante die zich perfect in haar rol kon verplaatsen. Voor de buitenwereld was zij het slachtoffer, de vrouw die het zo moeilijk had met een zoon zoals ik. Zij verdiende een standbeeld, vond ze, want wat had zij niet allemaal voor mij gedaan, en wat had zij zich niet allemaal moeten ontzeggen.

Dat was haar verhaal.

En ik, ik was de schuld van alles.

Altijd.

In kleine en grote dingen heeft zij mijn jeugd en mijn latere leven negatief beïnvloed. Niet door één grote gebeurtenis, maar door een opeenstapeling van momenten, woorden, blikken, stiltes. Door het gevoel dat ik nooit genoeg was, nooit gewenst, nooit echt gezien. Het soort schade dat niet schreeuwt, maar fluistert - en daardoor des te dieper snijdt.

Soms denk ik terug aan dat zestienjarige meisje dat zwanger was van mij. Ik kan haar angst begrijpen, haar onzekerheid, haar schaamte.

Maar begrijpen is niet hetzelfde als vergeven.

En het is zeker niet hetzelfde als liefhebben.

Ik heb mijn hele leven geprobeerd om haar te begrijpen, om haar gedrag te plaatsen, om mezelf wijs te maken dat het anders had kunnen lopen.